

Gruzínsko kašle na západ, odmietlo 75 miliónov z EÚ. Uvalí naň Západ sankcie?

- CZ24 News | 2. listopadu 2021

GRUZÍNSKO: Gruzínsko patrí k tým postsovietskym krajinám, ktoré vytrvalo nasledujú prozápadný kurz, aj keď zatiaľ bez väčších úspechov. Brusel preto nepríjemne prekvapilo, že gruzínska vláda nedávno odmietla ďalšiu časť finančnej pomoci z Európskej únie.

Premiér Irakli Garibašvili sa domnieva, že vzhľadom na dvojciferný hospodársky rast v roku 2021 nebude potrebné čerpať druhú časť pomoci vo výške 75 miliónov eur. Nerád by vraj zvýšil zahraničný dlh krajiny.

Ako vyhlásil, podľa predbežných štatistík predstavoval rast hrubý domáci produkt Gruzínska v júli na ročnej báze asi desať percent a za sedem mesiacov tohto roka dosiahol 12,2 percenta. To povedie k dodatočným príjmom do rozpočtu.

„Ak sa tieto sadzby udržia do konca roka, s najväčšou pravdepodobnosťou budeme mať dvojciferný hospodársky rast,“ povedal Garibašvili. Ďalším dôvodom odmietnutia finančnej pomoci je fakt, že ide o pôžičku, ktorú bude treba splácať, a nie o grant.

Zrušenie dohody s opozíciou

Aj napriek odmietnutiu druhej časti pôžičky Európska únia Gruzínsko vyzýva, aby zaviedlo reformy, ktorými bola finančná pomoc podmienená, uviedol Julien Crump, osobitný predstaviteľ EÚ v krajine.

Crump zdôraznil, že Gruzínsko „nedokázalo zvýšiť nezávislosť, zodpovednosť a kvalitu súdneho systému“. Tbilisi sa však do reforiem veľmi nechce. Vládnuca strana Gruzínsky sen okrem toho odstúpila aj od dohody s opozíciou, ktorú s ňou uzatvorila s cieľom vyriešiť politickú krízu.

Gruzínski analytici poznamenali, že sa Gruzínsky sen k tejto dohode nevráti, pretože by mu po najnovších voľbách do miestnych samospráv hrozila strata moci, keďže vládnuca strana ich s prehľadom vyhrala.

Pripomeňme, že situácia sa skomplikovala po parlamentných voľbách v roku 2020, keď opozícia ohlásila bojkot parlamentu. Aby vládna strana túto patovú situáciu vyriešila, uzatvorila s opozíciou dohodu.

Spočívala v tom, že ak Gruzínsky sen získa v nadchádzajúcich voľbách do vyšších územných celkov menej ako 43 percent, v roku 2022 budú vypísané predčasné parlamentné voľby. Súčasťou dohody bola aj amnestia pre všetkých účastníkov nepokojov v júni 2019 i rozsiahle reformy volebného a súdneho systému.

Irakli Garibašvili. (Foto: archív)

Zmena postoja Tbilisi nezostala bez povšimnutia tretieho sektora.

Desať gruzínskych mimovládnych organizácií vydalo 31. augusta 2021 spoločné vyhlásenie, kde upozornili na odklon Gruzínska od euroatlantického kurzu. Odmietnutie pomoci z EÚ podľa nich znamená koniec nádejí na reformu súdneho systému.

„Zrušenie dohody Gruzínskeho sna s opozíciou naznačuje, že vládnuca strana odmieta plniť svoje záväzky voči Európskej únii vrátane reformy súdnictva, čo výrazne podkopáva demokratický vývoj krajiny a medzinárodnú reputáciu a predstavuje vážnu hrozbu pre euroatlantickú integráciu,“ uvádza sa vo vyhlásení.

Najvyššia súdna rada Gruzínska 17. júna vymenovala 46 sudcov. Aktivisti okrem iného poukázali na to, že sudcovia boli vymenovaní pred reformou súdneho systému, čo je v rozpore s predchádzajúcimi dohodami.

Odmietnutie finančnej pomoci EÚ označil gruzínsky ekonóm Gia Chuchašvili za zlyhanie zahraničnej politiky. „Garibašviliho rozhodnutie odstúpiť od úveru povedie k strate nie 75 miliónov, ktoré bola EÚ pripravená poskytnúť, ale k oveľa väčším stratám.

V prvom rade sa začne odlev investícií, keďže investori vidia, že Gruzínsko je nespoľahlivý partner. A je veľmi pravdepodobné, že to môže spôsobiť aj stratu pracovných miest a pád národnej meny,“ vysvetlil ekonóm.

Pripomenul aj neúspech reformy súdnictva. „Súdny systém je základom pre investora, ktorý v ňom vidí záruku ochrany svojich investícií. Investori sa teraz budú obávať zaujatosti súdov, ako aj možných porušení zákona,“ myslí si Chuchašvili.

Hrozba ďalších protestov

Rozhodnutie gruzínskych úradov odmietnuť druhú časť pôžičky môže vyvolať protesty, domnieva sa

bývalý šéf informačného a analytického oddelenia gruzínskeho ministerstva vnútra Šota Utiašvili.

Foto: archív

„Ak si pamätáte, euromajdan na Ukrajine sa začal práve preto, že Viktor Janukovyč odmietol pôžičky, ktoré mu ponúkli EÚ a MMF,“ upozorňuje Utiašvili. Odmietnutie finančnej pomoci od Európskej únie môže vyvolať vyhlásenie ekonomických sankcií proti Gruzínsku.

Jeho ekonomika je totiž nestabilná. „Krajina sa topí v dlhoch. Aj keď ich už začala splácať, pomoc odmieta. Žiaľ, pre krajinu je to skutočne krok k sankciám,“ povedal jeden z lídrov Európskeho Gruzínska Giga Cereteli.

V novembri 2020 EÚ oznámila, že poskytne Gruzínsku 100 miliónov eur v rámci programu makrofinančnej pomoci. „Celkovo 95 miliónov eur je vyčlenených vo forme zvýhodnených pôžičiek, 5 miliónov eur vo forme grantov,“ uvádza sa v tlačovej správe gruzínskeho úradu EÚ.

K 1. augustu 2021 bolo Gruzínsko dlžné EÚ 133 miliónov eur, čo v kombinácii s politickou nestabilitou z krajiny nerobí dôveryhodného partnera.

Upokojenie vnútro politickej situácie neprinesú podľa všetkého ani výsledky najnovších volieb do úradov miestnej samosprávy. Už počas prvého kola, ktoré prebehlo 2. októbra, konštatovala Európska únia, že bolo zaznamenaných množstvo porušení a podvodov.

Celkovo bolo prijatých 1702 sťažností na postup sčítania hlasov, ale aj samotný proces hlasovania. Až 852 z týchto sťažností sa týkalo neplatnosti záverečného protokolu alebo zratúvania hlasov.

Opozícia pritvrdila svoju rétoriku po druhom kole, keď 30. októbra vládnuca strana Gruzínsky sen porazila kandidátov opozičného Zjednoteného národného hnutia (UNM) bývalého gruzínskeho prezidenta Michaila Saakašviliho vo všetkých volebných obvodoch okrem jednej obce.

Saakašviliho strana výsledky neuznala a obvinila Gruzínsky sen z volebných podvodov. Súčasný líder

UNM Nikanor Melia už vyzval obyvateľov na protesty pred parlamentom. Michail Saakašvili sa momentálne nachádza vo väzbe za zneužitie právomocí verejného činiteľa.

Západniari verzus tradicionalisti

Gruzínsko však nebojuje len s ekonomickými problémami a politickou nestabilitou. Od roku 2019 tam silnejú protiruské nálady. Spúšťačom boli udalosti spojené s návštevou ruskej delegácie na zasadnutí Medziparlamentného zhromaždenia pravoslavia.

Foto: archív

Vedúci ruskej delegácie Sergej Gavrillov vtedy zasadol do kresla predsedu gruzínskeho parlamentu a po rusky poďakoval organizátorom za pohostinnosť. To, že vláda umožnila Rusovi prehovoriť z tohto miesta, opozícia vyhlásila za zradu národných záujmov.

Bleskovo zorganizovala protiruský protest. Nasledoval útok davu na parlament, podpálenie ruskej zástavy a skandovanie hesiel ako „Rusko je okupant“. Opozícia však už dlhodobo vyvoláva v krajine protiruské nálady a vyzýva ľud na protesty.

Gruzínski politici sa zamerali na pravidelné protiruské vyhlásenia, vyjadril sa k situácii na domácej scéne Nikolaj Silajev, vedúci výskumný pracovník Inštitútu medzinárodných štúdií na MGIMO. Zahraničnú politiku nahradila nenávisť k Rusku.

„Netreba prichádzať s nijakými novými nápadmi. Stačí len hovoriť Západu o svojej nenávisti k Moskve a dostávať za to financie.“

Politológ upozorňuje, že hoci vo vládnucej strane Gruzínsky sen spočiatku nedominovali protiruské nálady, strana postupne podľahla rusofóbii. „Vládnuca elita získala pocit, že nemusí prinášať nijaký

nový program, len sa jednoducho viezť na vlnu protiruskej hystérie a nechať si za to zaplatiť.

Vláde aj opozícii vyhovuje nenávisť k Moskve, ale ekonomické väzby, cestovný ruch a ruské peňažné transfery sú dôkazom dôležitosti posilnenia kontaktov medzi oboma krajinami,“ zdôrazňuje Silajev.

Tamojší politológ Arčil Sicharulidze nespája situáciu v Gruzínsku ani tak s protiruskými náladami, ako skôr s neschopnosťou vlády splniť dlhodobé sľuby a priblížiť krajinu západným inštitúciám.

„Ani bývalý Saakašviliho režim, ani kurz súčasnej vlády nepriviedli Gruzínsko ani do NATO, ani do EÚ. Hoci na to vynaložili množstvo úsilia. Ale dnes sú v krajine dva hlavné radikálne trendy: západniari a tradicionalisti.

Tí prví odmietajú všetko sovietske aj ruské. Druhí zase veria, že sa treba vrátiť k modelu krajiny zo 70. až 80. rokov. Pre všetky politické sily je však stále ťažké vyrovnať sa s myšlienkou, že Moskva má veľkú politickú váhu.“

Foto: archív

Zdroj: napalete